

Geografia i Història

La matèria de Geografia i Història contribueix a la percepció i l'anàlisi d'una realitat cada vegada més diversa i canviant. La comprensió del seu esdevenir a través del temps i de l'espai, i la interpretació del canvi com a fruit de l'acció humana, implica concebre l'aprenentatge de l'alumnat com una invitació al coneixement de si mateix i del món que l'envolta, a la participació i al compromís social. Viure en societat, interactuar en l'entorn i comprendre com són les relacions que establim i les normes de funcionament que les regeixen resulten essencials perquè l'alumnat pugui assumir els seus drets i responsabilitats, exercitar la ciutadania i orientar el seu comportament cívic, qüestions aquestes d'especial importància en una etapa educativa en què precisa d'experiències formatives que li permetin construir el seu criteri, la seva identitat, la seva autonomia per desenvolupar-se en el seu entorn social. Aquesta complexa transició es produeix de l'etapa d'educació primària a la d'educació secundària obligatòria i, en el nostre àmbit, implica posar-se en contacte amb una societat complexa que planteja dilemes i en la qual l'alumne ha d'aprendre a prendre decisions informades. La presa de consciència dels desafiaments als quals ens enfrontem en l'actualitat, així com la valoració crítica de les respostes que, al llarg de la història, s'han donat als reptes i problemes que han anat succeint, disposa a la joventut en situació d'actuar ja en el present per garantir la sostenibilitat del planeta i el benestar de la humanitat en el futur.

Aquesta matèria es vincula i continua amb el procés de desenvolupament competencial de l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural de l'educació primària i recull la capacitat que l'enfocament històric i geogràfic aporta amb el seu caràcter comprensiu i integrador i la seva connexió amb altres ciències socials, per contribuir als objectius d'aquesta etapa i a les competències que conformen el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic. Les competències específiques d'aquesta matèria contribueixen al desenvolupament de dimensions fonamentals de l'aprenentatge, com són el treball sobre la informació i les seves fonts a través de recursos variats, incloent els digitals, la contextualització dels aprenentatges en l'entorn local i global, l'interès pels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'exercici de la solidaritat i la cohesió social, el respecte a la diversitat cultural i a les diferents identitats, la valoració i conservació del patrimoni, la defensa de la igualtat real entre dones i homes, així com la lluita contra qualsevol tipus de discriminació. Per això, cal combinar les eines i estratègies pròpies dels mètodes d'estudi de cada una d'aquestes dues disciplines, el pensament geogràfic i l'històric, amb la seva capacitat crítica i de conscienciació. El pensament geogràfic s'entén com un conjunt d'habilitats per analitzar, comprendre i transformar el coneixement de l'espai entorn de conceptes com a proximitat, connexió, localització o distribució espacial, utilitzant l'escala adequada en cada cas, des del local al global. El pensament històric es defineix com el procés pel qual es creen narratives sobre el passat a través de la reflexió sobre la seva rellevància, l'anàlisi de fonts, la discussió sobre les causes i conseqüències d'aquests esdeveniments, així com l'anàlisi dels canvis i

continuïtats entre aquests, des d'una perspectiva temporal i contextualitzada, i en relació amb determinats criteris ètics i cívics.

Tant en les competències específiques com en els criteris d'avaluació i els sabers bàsics queda reflectida la visió funcional i activa dels aprenentatges propis de la matèria. L'avaluació de les competències específiques es realitza a través dels criteris d'avaluació, mesuren tant els resultats com els processos d'una manera oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. S'estableixen unes certes etapes històriques i determinats àmbits temàtics en els diferents cursos, però la progressió de sabers està condicionada principalment per la complexitat dels processos que es posen en acció i la maduresa personal i cívica de l'alumnat, d'acord amb el seu desenvolupament i capacitats. És precisament aquesta multidimensionalitat de l'avaluació, que relaciona l'adquisició de coneixements, el desenvolupament i la posada en acció de destreses i processos, així com l'exercici i incorporació d'actituds, valors i compromisos, la que ha de fer dels criteris la guia de les intencions i de les estratègies educatives. Totes aquestes facetes formatives han de veure's compromeses en les iniciatives i l'aprenentatge dels alumnes, on els diferents sabers es conjuguen al mateix temps en una concepció integral de la seva formació.

En consonància amb l'apartat anterior, els sabers bàsics, estructurats en tres blocs, estan concebuts com elements que els alumnes han de dotar de significat i a través dels quals comprendre el món en el qual viuen. Es tracta de promoure una perspectiva oberta i flexible, en la qual les dimensions de l'espai i del temps puguin ser interpretades i desenvolupades al llarg de tots els cursos, permetent combinar el pensament geogràfic i històric i connectar els seus mètodes i camps d'estudi.

El primer bloc, "Reptes del món actual", contribueix al fet que en tots els cursos es presti especial atenció als desafiaments i problemes del present i de l'entorn local i global, i està destinat a despertar en l'alumnat una mirada crítica i responsable. Amb aquest bloc es pretén incidir en el desenvolupament de processos d'aprenentatge relacionats amb la societat de la informació i del coneixement, que exigeixen una constant actualització i posada al dia, així com disposar de les destreses i actituds necessàries per actuar adequadament en les plataformes digitals i les xarxes de comunicació. Amb aquest enfocament basat en problemes socials rellevants es pretén despertar en els alumnes la consciència històrica sobre problemes, conflictes i incerteses actuals, complementant les visions geogràfica i històrica de la societat a través de la seva dinàmica i evolució en el temps. Es persegueix amb això que els judicis propis i la capacitat de diàleg i de debat estiguin fonamentats i argumentats, prevenint la desinformació, la falta de criteri i les actituds intolerants.

El bloc de "Societats i territoris" està orientat a l'aplicació d'estratègies i mètodes de les ciències socials i, en concret, dels procediments i les tècniques que aporten la geografia i la història, a través del desenvolupament d'experiències de recerca i

altres propostes basades en la inducció i l'experimentació. Els sabers d'aquest bloc estan organitzats entorn de les grans qüestions que preocupen la humanitat i que contribueixen a explicar l'origen i l'evolució de les societats al llarg del temps i de l'espai. Tals qüestions es presenten, de manera transversal, a través de les diferents etapes històriques, des de la Prehistòria fins a l'Edat Moderna en els dos primers cursos, i en el món contemporani en 3r i 4t, contribuint en tots els casos a la comprensió general de permanències i canvis, i contextualitzant i mostrant la connexió amb el present.

El tercer bloc de sabers bàsics, "Compromís cívic local i global", subratlla la importància d'aquest component que integra, a més de valors i actituds, altres àmbits associats al desenvolupament personal de l'alumnat. Aquestes dimensions són fonamentals per a la formació integral, tant pel sentit que atorguen a la resta dels sabers, als quals complementen i donen significat, com per la seva projecció social i ciutadana.

L'organització dels sabers, la seva programació i la seva seqüenciació es pot plantejar des d'una perspectiva cronològica o més transversal, en funció dels objectius didàctics i les situacions d'aprenentatge proposades, incidint en la contextualització històrica i geogràfica amb un enfocament multicausal i des de la perspectiva de l'estudi comparat. En qualsevol cas, l'atenció a la individualitat i diversitat de l'alumnat, als seus interessos i les seves aptituds, ha de permetre la necessària diversificació dels itineraris d'aprenentatge, així com l'aplicació de criteris de flexibilitat que permetin posar en acció proposades i iniciatives educatives que afavoreixin la inclusió.

Per altra banda, el paper vertebrador de processos i continguts diversos, que incorpora camps temàtics, recursos i procediments de diferents àrees de coneixement, facilita el plantejament d'estratègies interdisciplinàries al llarg dels quatre cursos de l'etapa. La capacitat de contextualitzar els aprenentatges i connectar-los amb problemes actuals i reptes del present, des d'una perspectiva interpretativa del temps i comprensiva de l'espai, permet dotar-los de funcionalitat, interès i utilitat per a l'alumnat, així com crear escenaris diversos en els quals es desenvolupin iniciatives i projectes en situacions reals que propiciïn la participació i el compromís amb l'entorn i la comunitat.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- 1. Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats.**

Les destreses i els processos associats a la recerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles en tota situació d'aprenentatge en el context de la societat del coneixement. Entrenar i exercitar aquesta competència

resulta essencial per a l'adquisició i incorporació de dades, continguts i sabers, la qual cosa implica el desenvolupament d'estratègies complexes associades a la utilització de sistemes de cerca, bases de dades i plataformes de recursos en entorns digitals accessibles a l'alumnat, a més de la utilització d'un altre tipus de documents i fonts geogràfiques i històriques. També permet valorar i interpretar les fonts i l'ús veraç, de confiança i segur d'aquestes. Inclou processos bàsics de lectura comprensiva, crítica de fonts, i maneig, organització i classificació de dades, així com estratègies adequades per connectar i organitzar eficaçment la informació compartida, tant en entorns individuals com col·lectius. A més, contribueix al disseny d'esquemes per establir relacions i connexions, a la redacció de texts de síntesis i al desenvolupament d'altres processos i productes en diferents formats que permetin l'aprofitament i utilització contextualitzada de la informació recaptada per a la generació i transferència de coneixement.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CD2, CC1.

2. Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.

La creació de judicis propis, construïts a partir del contrast de diferents fonts d'informació, i la capacitat de discernir opinions infundades, resulten essencials en una societat en la qual conviuen al mateix temps l'excés d'informació i la desinformació deliberada. L'interès i la sensibilitat pels principals problemes i reptes que afecten la humanitat, tant en l'entorn més pròxim com en un context global, i el seguiment dels debats que es generen en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials suposa la necessitat de desenvolupar una posició racional per part de la ciutadania i l'exercici del pensament crític. La generació d'idees pròpies i el seu contrast o connexió amb diferents corrents de pensament i moviments ideològics, així com la seva exposició argumentada a través de diàlegs i debats sobre assumptes centrals de l'actualitat i del passat, constitueix un escenari essencial per a l'intercanvi d'idees i la formació de la identitat individual, el finançament d'una actitud respectuosa i la creació d'una consciència cívica que inclogui el respecte a altres maneres de pensar i valorar. Per altra banda, la capacitat discursiva, ha d'incorporar el maneig adequat i correcte de conceptes, dades i situacions d'acord amb el context, mitjançant l'ús de diferents mitjans d'expressió i diferents canals de comunicació. Finalment, el desenvolupament d'aquesta competència ha de generar la necessitat d'elaborar productes capaços de reflectir amb originalitat i creativitat idees i pensaments, contribuint així a l'enriquiment cultural i artístic que conforma el nostre patrimoni comú.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CCL2, CD2, CC1, CC3, CE3, CCEC3.

3. Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible.

La humanitat es va enfrontant constantment a desafiaments i problemes en relació amb el mitjà en el qual actua i dins de la seva comunitat, des de l'obtenció de recursos per a la supervivència i la manera de distribuir-los, a la qüestió de com organitzar-se i participar en societat. Les respostes que ha anat donant en la seva interacció amb l'entorn, en l'organització de les relacions socials, en l'ús del poder i a través del conjunt de creences i expressions culturals, conformen la base de les civilitzacions que s'han anat succeint al llarg del temps. L'aprenentatge a través de projectes, reptes o problemes possibilita que els alumnes, tant individualment com en equip, posin en acció estratègies i habilitats diverses per analitzar i comprendre els fenòmens, situacions o esdeveniments que tenen una especial rellevància o interès en el món en el qual viu. Aquesta manera d'aprenentatge atorga també a l'alumnat el protagonisme en la construcció del coneixement i un paper actiu en la generació de continguts per mitjà de processos i estratègies d'indagació i recerca, a través del maneig de diferents formes de representació gràfica, cartogràfica i visual, i de l'ús correcte, crític i eficaç dels mitjans de comunicació. Igualment, implica dotar a les iniciatives que es duen a terme d'un sentit d'utilitat, connectant-les amb problemes actuals que afecten la seva comunitat i que requereixen de la seva anàlisi, comprensió i compromís. D'aquesta manera, qualsevol tema del passat o del present adquireix significació, en la mesura en que contribueix a entendre la realitat i a valorar propostes i alternatives als desafiaments actuals i a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: STEM3, STEM4, STEM5, CPSAA3, CC3, CC4, CE1, CCEC1.

4. Identificar i analitzar els elements del paisatge i la seva articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans, així com la seva evolució en el temps, interpretant les causes de les transformacions i valorant el grau d'equilibri existent en els diferents ecosistemes, per promoure la seva conservació, millora i ús sostenible.

El descobriment i anàlisi de l'entorn permet a l'alumnat identificar els seus elements i relacions, el seu equilibri i evolució. L'explicació multicausal facilita la comprensió i la necessària actitud responsable amb vista a la seva conservació. I si bé és necessari destacar els resultats positius en uns certs àmbits del progrés, la civilització, la tècnica i la cultura, deuen també qüestionar-se èticament les conseqüències del desenvolupament tecnològic i la globalització respecte a la

diversitat cultural, la competència pels recursos, la conflictivitat internacional, les migracions, la despoblació rural i, en general, la degradació de la vida en la Terra. Per altra banda, la qualitat ambiental dels espais en els quals vivim, siguin entorns naturals, rurals i urbans, determina, en diversos sentits, el present i futur de l'alumnat, que ha de valorar les possibilitats que se li ofereixen per al seu desenvolupament personal, però també les limitacions a implementar per assegurar el manteniment i cura d'aquests espais, atenent problemes com la contaminació de les grans urbs i la despoblació del medi rural. Aquesta competència implica també la presa de consciència sobre la gravetat de les conseqüències de la crisi climàtica i l'exigència d'adoptar conductes respectuoses amb la dignitat de tots els éssers vius, tendent a assegurar un desenvolupament sostenible. Deu a més promoure postures actives i de participació respecte a la millora, en general, de l'entorn, tant a escala local com global, i en favor d'un repartiment just, equitatiu i solidari dels recursos en un sentit global.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CPSAA2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1.

5. Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, així com assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social.

La Constitució espanyola recull els principis i fonaments que conformen el nostre model de convivència, garanteix l'exercici de les nostres llibertats i drets, i al mateix temps promou la responsabilitat civil, la iniciativa ciutadana, la cohesió social i el compliment efectiu dels drets i llibertats en l'àmbit internacional. La Constitució no tan sols és un producte del passat més proper, de la transició a la democràcia, sinó el resultat d'una trajectòria més dilatada en el temps que integra els moviments, accions i esdeveniments que, des de diferents cultures polítiques, han contribuït al finançament de les idees i valors que han ajudat a conformar el sistema democràtic actual. En conseqüència, suposa el reconeixement de la memòria democràtica i l'anàlisi dels distints moments històrics que la conformen, en especial la pèrdua de les llibertats i drets després del cop d'Estat de 1936, així com també la visibilització de l'aportació de les dones que han marcat, a través del seu compromís i l'acció pacífica, gran part dels avenços i assoliments de l'estat social i de dret que avui gaudim. La Constitució espanyola és un símbol actiu de la nostra identitat cívica i ha de promoure en l'alumnat una actitud de vigilància davant qualsevol amenaça o qüestionament que no s'emmarqui en el context dels procediments democràtics que aquesta mateixa inclou per a la seva reforma, a més d'instar a l'exercici de la mediació a favor d'una gestió pacífica dels conflictes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CC1, CC2, CCEC1.

6. Conèixer i comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, reconeixent la riquesa de la diversitat, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat, la inclusió i el respecte a les minories, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.

La multiculturalitat és fruit de processos històrics de contacte i interrelació entre diferents pobles i cultures i, més recentment, de l'accelerat procés de globalització. Però també és el resultat del reconeixement de la diversitat i el respecte a la diferència en el si de la pròpia societat, elements que resulten substancials per a la formació ciutadana de l'alumnat, i que suposen el desenvolupament d'una actitud favorable a l'avanç dels drets i de la igualtat efectiva dels col·lectius que han patit discriminació. És per això que resulten necessaris el coneixement i la valoració dels diferents moviments que han sorgit per a la defensa dels drets i llibertats de col·lectius especialment discriminats i, com a referència, del feminisme. La identificació dels prejudicis i estereotips que proliferen en la societat complexa i diversa que formem constitueix un element principal per a la prevenció de qualsevol discriminació i el punt de partida per actuar a favor de la inclusió social. D'aquí sorgeix la importància d'erradicar comportaments segregadors, especialment els relacionats amb el gènere i el desenvolupament d'actituds i accions a favor de la igualtat real entre dones i homes. L'alumnat ha de concebre que la comunitat és la suma de tots i totes i que hem de conviure amb igualtat de drets, d'oportunitats i de responsabilitats, tenint en compte que el benestar col·lectiu depèn també de les nostres aportacions individuals.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CPSAA3, CC1, CC2, CC3, CCEC1.

7. Identificar els fonaments que sostenen les nostres identitats col·lectives i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per tal de conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, així com per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'uropeisme i la Declaració Universal dels Drets Humans.

La identitat constitueix un dels temes més complexos i problemàtics de la societat contemporània, actualment, prenent especial rellevància en la formació de l'alumnat. S'han d'atendre els processos d'identificació col·lectiva, incloent els diferents elements que han contribuït a la seva construcció i evolució, així com el territori, la història, l'art, la llengua i la cultura. Per altra part, resulta necessari entendre els mecanismes socials i emocionals que condueixen a generar diferents sentiments de pertinença al llarg de la història, respectar-los en les seves manifestacions i reconèixer la importància que tenen les seves múltiples expressions culturals i artístiques com a part del ric patrimoni comú. Reconèixer el significat històric i simbòlic del patrimoni material i immaterial, així com

promoure accions que tendeixin a la seva conservació, promoció i a posar-les en valor, com a recurs col·lectiu per al desenvolupament dels nostres pobles, resulten processos fonamentals perquè es prengui consciència de la seva importància. Els sentiments d'identitat s'han de valorar des de les seves diferents escales i en relació amb les seves conseqüències, prenent consciència dels conflictes que en alguns casos han contribuït a ocasionar i la necessitat de reconèixer el patiment de les víctimes de la violència i del terrorisme. És especialment important integrar principis de cohesió i solidaritat territorial, així com concebre la nostra presència en el món des d'un compromís fraternal i universal que traspassi fronteres, assumint els valors de l'europisme i els principis que es desprenen de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CP3, CPSAA1, CC1 CC2, CC3, CCEC1.

8. Prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cicle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seva evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn.

El desenvolupament personal és determinant en la formació integral de l'alumnat. D'aquí sorgeix la necessitat d'identificar els diferents components que constitueixen la personalitat (cognitiu, moral, emocional...) i el seu esdevenir històric. Resulta especialment rellevant prendre consciència del transcurs del cicle vital, dels seus principals estadis i del paper social que ha correspost a cada un d'ells, així com les diferències que existeixen al respecte en les diferents cultures, la seva evolució en la història i els canvis que es produeixen al voltant de les generacions més properes i les relacions que s'hi estableixen. Implica l'anàlisi i el coneixement dels motius pels quals es produeix la divisió del treball com a pas previ per tractar la corresponsabilitat en l'àmbit familiar i analitzar críticament els rols de gènere i edat, a més d'adoptar un compromís, en aquest sentit, amb l'entorn social immediat. L'esperança i qualitat de vida estan relacionats també amb els estils de vida i hàbits que s'adquireixen individualment i col·lectiva a l'entorn cultural i familiar. Per altra banda, la feina i les obligacions laborals han estat la base de la supervivència humana al llarg de la història i disposar d'una adequada orientació professional i valorar els canvis del mercat laboral són imprescindibles per traçar la trajectòria acadèmica de l'alumnat, assumir les seves responsabilitats i dissenyar els seus horitzons de futur. Finalment, l'educació per a l'oci i l'ús adequat del temps lliure és avui dia una necessitat. Orientar l'esplai cap a activitats enriquidores, contribuint a un ús adequat i ètic de la tecnologia, així com promoure el compromís actiu i el voluntariat constitueixen tasques imprescindibles.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: STEM5, CD4, CPSAA2, CPSAA5, CC1, CC2, CC3.

9. Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional, reconeixent la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.

La seguretat integral, garantida per les institucions i entitats, constitueix la base de la convivència en la nostra societat i de l'exercici de la ciutadania. En el món global d'avui, la seguretat ha de ser concebuda de manera general, així com també en el context de les relacions i interaccions amb altres pobles. Per entendre l'evolució històrica d'un país és necessari situar-lo en l'escenari dels grans fluxos de difusió cultural i tècnica, així com també en el de l'evolució del comerç internacional i en el context de les relacions polítiques i diplomàtiques, sense eludir l'anàlisi crítica dels conflictes i del recurs a la força. Valorar el paper que han representat els diferents territoris i societats en les xarxes d'intercanvi, marcades per la desigualtat i les percepcions etnocèntriques, resulta convenient per evitar lectures que en mitifiquen uns i en redueixen d'altres. D'aquí ve que tota l'aportació a la civilització europea i mundial del nostre país s'hagi de considerar i valorar amb perspectiva i des de la consideració de valors universals relacionats amb la pau, la cultura, la justícia i la solidaritat. Per altra banda, la formació d'aliances internacionals constitueix un element imprescindible per afrontar els grans reptes als quals s'enfronta la humanitat. Aquest fet suposa assumir el compromís col·lectiu de formar part de programes i missions que contribueixin a la seguretat, la pau mundial i a la cooperació amb altres països en situació d'emergència o pobresa, amb la garantia d'organismes i entitats estatals i internacionals que assegurin l'assoliment dels grans compromisos que comprenen els Objectius de Desenvolupament Sostenible, la qual cosa suposa promoure l'interès de l'alumnat per la realitat internacional i els problemes existents en el món en què vivim.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1, CCEC1.

CURSOS PRIMER I SEGON

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Elaborar, expressar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, taules informatives i altres formats mitjançant el desenvolupament d'estratègies

de cerca, selecció i tractament d'informació relatives a processos i esdeveniments rellevants del present i del passat.

1.2. Desenvolupar i argumentar sobre temes i esdeveniments de la Prehistòria, l'Edat Antiga, l'Edat mitjana i l'Edat Moderna, localitzant i analitzant de manera crítica fonts primàries i secundàries com a proves històriques.

Competència específica 2

2.1. Identificar, valorar i mostrar interès pels principals problemes que afecten la societat, adoptant una posició crítica i proactiva cap a aquests.

2.2. Argumentar de manera crítica sobre problemes d'actualitat a través de coneixements geogràfics i històrics, contrastant i valorant fonts diverses.

2.3. Incorporar i utilitzar adequadament termes, conceptes i esdeveniments relacionats amb la geografia, la història i altres disciplines de les ciències socials, a través d'intervencions orals, texts escrits i altres productes, mostrant plantejaments originals i propostes creatives.

2.4. Elaborar judicis argumentats, respectant les opinions dels altres i enriquint el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, des d'una perspectiva sistèmica i global.

Competència específica 3

3.1. Adquirir i construir coneixement rellevant del món actual i de la història, a través de processos inductius, de la recerca i del treball per projectes, reptes o problemes, mitjançant l'elaboració de productes que reflecteixin la comprensió dels fenòmens i problemes abordats.

3.2. Identificar els principals problemes, reptes i desafiaments als quals s'ha enfrontat la humanitat al llarg de la història, els canvis produïts, les seves causes i conseqüències, així com els que, en l'actualitat, hem de plantejar i resoldre entorn dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

3.3. Representar adequadament informació geogràfica i històrica a través de diverses formes de representació gràfica, cartogràfica i visual.

3.4. Utilitzar una seqüència cronològica a fi d'examinar la relació entre fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat i durada), utilitzant termes i conceptes apropiats.

3.5. Analitzar processos de canvi històric de rellevància a través de l'ús de diferents fonts d'informació, tenint en compte les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs.

Competència específica 4

4.1. Interpretar l'entorn des d'una perspectiva sistèmica i integradora, a través del concepte de paisatge, identificant els seus principals elements i les interrelacions existents.

4.2. Valorar el grau de sostenibilitat i d'equilibri dels diferents espais i des de diferents escales i analitzar la seva transformació i degradació a través del temps per l'acció humana en l'explotació dels recursos, la seva relació amb l'evolució de la població i les estratègies desenvolupades per al seu control i domini i els conflictes que ha provocat.

4.3. Argumentar la necessitat d'accions de defensa, protecció, conservació i millora de l'entorn (natural, rural i urbà) a través de propostes i iniciatives que reflecteixin compromisos i conductes en favor de la sostenibilitat i del repartiment just i solidari dels recursos.

Competència específica 5

5.1. Identificar, interpretar i analitzar els mecanismes que han regulat la convivència i la vida en comú al llarg de la història, des de l'origen de la societat a les diferents civilitzacions que s'han anat succeint, assenyalant els principals models d'organització social i política que s'han gestat.

5.2. Assenyalar i explicar aquelles experiències històriques més destacables, i anteriors a l'època contemporània, en les quals es va aconseguir establir sistemes polítics que van afavorir l'exercici de drets i llibertats dels individus i de la col·lectivitat, considerant-les com a antecedents de les posteriors conquestes democràtiques i referents històrics de les llibertats actuals.

5.3. Mostrar actituds pacífiques i respectuoses i assumir les normes com a marc necessari per a la convivència, demostrant capacitat crítica i identificant i responnent de manera assertiva davant les situacions d'injustícia i desigualtat.

Competència específica 6

6.1. Situar el naixement i desenvolupament de diferents civilitzacions i ubicar-les en l'espai i en el temps, integrant els elements històrics, culturals, institucionals i religiosos que les han conformat, explicant la realitat multicultural generada al llarg del temps i identificant les seves aportacions més rellevants a la cultura universal.

6.2. Reconèixer les desigualtats socials existents en èpoques passades i els mecanismes de dominació i control que s'han aplicat, identificant aquells

col·lectius que s'han vist sotmesos i silenciats, destacant la presència de personatges femenins.

6.3. Valorar la diversitat social i cultural, argumentant i intervenint en favor de la inclusió, així com rebutjant i actuant en contra de qualsevol actitud o comportament discriminatori o basat en estereotips.

6.4. Argumentar i intervenir sobre la igualtat real d'homes i dones actuant en contra de qualsevol actitud i comportament discriminatori per raó de gènere.

Competència específica 7

7.1. Relacionar les cultures i civilitzacions que s'han desenvolupat al llarg de la història antiga, medieval i moderna amb les diverses identitats col·lectives que s'han anat construint fins a l'actualitat, reflexionant sobre els múltiples significats que adopten i les seves aportacions a la cultura humana universal.

7.2. Identificar l'origen històric de diferents identitats col·lectives que s'han desenvolupat a Espanya, interpretant l'ús que s'ha fet de les mateixes i mostrant una actitud de respecte cap als diferents sentits de pertinença, promovent la solidaritat i la cohesió social.

7.3. Assenyalar els fonaments de la idea d'Europa a través de les diferents experiències històriques del passat i identificar el llegat històric, institucional, artístic i cultural com a patrimoni comú de la ciutadania europea.

7.4. Valorar, protegir i conservar el patrimoni artístic, històric i cultural com a fonament de la identitat col·lectiva local, autonòmica, nacional, europea i universal, considerant-ho un bé per al gaudi recreatiu i cultural i un recurs per al desenvolupament dels pobles.

Competència específica 8

8.1. Conèixer i interpretar els comportaments demogràfics de la població, els canvis que ha experimentat i els seus cicles, identificant i analitzant els principals problemes i reptes als quals ens enfrontem en el món, a Espanya i a les Illes Balears.

8.2. Prendre consciència del cycle vital i analitzar com han canviat les seves característiques, necessitats i obligacions en diferents moments històrics, així com les arrels de la distribució per motius de gènere del treball domèstic, assumint les responsabilitats i compromisos propis de la seva edat en l'àmbit familiar, en l'entorn escolar i en la comunitat i valorant la riquesa que aporten les relacions intergeneracionals.

8.3. Relacionar els canvis en els estils de vida tradicional i contrastar-los amb els que són saludables i sostenibles en l'entorn, a través de comportaments respectuosos amb la salut pròpia, amb la dels altres i amb altres éssers vius, prenent consciència de la importància de promoure el propi desenvolupament personal.

Competència específica 9

9.1. Identificar i interpretar la connexió d'Espanya i les Illes Balears amb els grans processos històrics (de les èpoques antiga, medieval i moderna), valorant el que han suposat per a la seva evolució i assenyalant les aportacions dels seus habitants al llarg de la història.

9.2. Interpretar des de la perspectiva del desenvolupament sostenible i la ciutadania global els principals desafiaments del món actual, expressant la importància d'implicar-se en la recerca de solucions i en la manera de concretar-los des de la seva capacitat d'acció, tant local com global, valorant la contribució de l'Estat, les seves institucions i les associacions civils en programes i missions dirigits per organismes nacionals i internacionals per a l'assoliment de la pau, la seguretat integral, la convivència social i la cooperació entre els pobles.

Sabers bàsics

A. Reptes del món actual

- Ubicació espacial: representació de l'espai, orientació i escales. Utilització de recursos digitals i interpretació i elaboració de mapes, esquemes, imatges i representacions gràfiques. Tecnologies de la Informació Geogràfica (TIG).
- Emergència climàtica: elements i factors que condicionen el clima i l'impacte de les activitats humanes. Mètodes de recollida de dades meteorològiques i interpretació de gràfics. Riscs i catàstrofes climàtiques en el present, en el passat i en el futur. Vulnerabilitat, prevenció i resiliència de la població davant les catàstrofes naturals i els efectes del canvi climàtic.
- Biodiversitat. Dinàmiques i amenaces dels ecosistemes planetaris. Formes i processos de modificació de la superfície terrestre. Riquesa i valor del patrimoni natural. La influència humana en l'alteració dels ecosistemes en el passat i l'actualitat. Conservació i millora de l'entorn de les Illes Balears local i de l'entorn global.
- Tecnologies de la informació. Maneig i utilització de dispositius, aplicacions informàtiques i plataformes digitals. Cerca, tractament de la informació i elaboració de coneixement. Ús segur de les xarxes de comunicació.
- Societat del coneixement. Introducció als objectius i estratègies de les Ciències Socials i a l'ús dels seus procediments, termes i conceptes. Ús de plataformes digitals.

- Desafiaments demogràfics en el món actual. Causalitat i comparació en l'estudi de la diversitat social i cultural i de les estructures demogràfiques en diferents escales (local, regional, nacional, europea i planetària).
- Aglomeracions urbanes i ruralitat. Els reptes de la vida a la ciutat i el sosteniment del món rural. Maneres i estils de vida en el context de la globalització. Els problemes de la despoblació i la massificació.
- Competència i conflicte pels recursos i el territori. Mercats regionals, polítiques comercials i moviments migratoris. Tensions internacionals, xocs i aliances entre civilitzacions.
- Concentració i distribució de la riquesa. Formes i maneres de percebre i representar la desigualtat. Línies d'acció per a un repartiment just. La qüestió del mínim vital.
- Igualtat. Situacions discriminatòries de les nenes i de les dones en el món. Rols de gènere i la seva manifestació en tots els àmbits de la societat i la cultura.
- Objectius de Desenvolupament Sostenible. La visió dels dilemes del món actual en el context de les Illes Balears, com a punt de partida per al pensament crític i el desenvolupament de judicis propis.

B. Societats i territoris

- Mètodes bàsics de recerca per a la construcció del coneixement de la geografia i la història. Metodologies del pensament geogràfic i del pensament històric.
- Les fonts històriques i arqueològiques com a base per a la construcció del coneixement històric. Objectes i artefactes com a font per a la història i el llegat immaterial. El significat dels arxius, biblioteques i museus i del llegat històric i cultural de les Illes Balears com a patrimoni col·lectiu.
- Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat i durada.
- Anàlisi interdisciplinària de l'origen de l'ésser humà i del naixement de la societat. Grans migracions humanes i naixement de les primeres cultures. Primers pobladors de les Illes Balears.
- Condicionants geogràfics i interpretacions històriques del sorgiment de les civilitzacions. Les grans rutes comercials i les estratègies pel control dels recursos: talassocràcies i imperis, conquesta i colonització.
- Violència i conflictes armats. El creixement dels exèrcits i l'evolució de l'armament des dels hoplites als terços. Els civils durant les guerres.
- Complexitat social i naixement de l'autoritat: família, clan, tribu, casta, llinatge i estament. Desigualtat social i disputa pel poder des de la Prehistòria i l'Antiguitat fins a l'Edat Moderna. Formació d'oligarquies, la imatge del poder, i l'evolució de l'aristocràcia.
- Les persones invisibilitzades de la història: dones, esclaus i estrangers. Marginació, segregació, control i submissió en la història de la humanitat. Personatges femenins en la història. La resistència a l'opressió.

- L'organització política de l'ésser humà i les formulacions estatals en el món antic, medieval i modern: democràcies, repúbliques, imperis i regnes. Evolució de la teoria del poder.
- Les arrels clàssiques de la cultura occidental. La construcció de les identitats culturals, de la idea d'Europa, i de l'eurocentrisme, a través del pensament i de l'art. La influència de les civilitzacions jueva i islàmica en la cultura europea.
- El paper de la religió en l'organització social, la legitimació del poder i la formació d'identitats: politeisme, monoteisme i el sorgiment de les grans religions. Heretgies, persecucions i guerres de religió.
- La transformació humana del territori i la distribució desigual dels recursos i del treball. Evolució dels sistemes econòmics, dels cicles demogràfics, de les maneres de vida i dels models d'organització social. La lluita per la supervivència i l'estatus social des de la Prehistòria i l'Antiguitat fins a l'Edat Moderna.
- Interpretació del territori i del paisatge. La ciutat i el món rural al llarg de la història: polis, urbs, ciutats, viles i llogarets. La petjada humana i la protecció del patrimoni ambiental, històric, artístic i cultural.
- Viatges, descobriments i sistemes d'intercanvi en la formació d'una economia mundial. La disputa per l'hegemonia i la geopolítica en el naixement i evolució de la Modernitat.
- Espanya i les Illes Balears en el temps i la seva connexió amb els grans processos de la història de la humanitat. El llegat històric i el patrimoni cultural en la formació de les nostres identitats col·lectives.
- Significat i funció de les expressions artístiques i culturals en les diferents civilitzacions. Diversitat i riquesa cultural. Respecte i conservació del patrimoni material i immaterial.
- Ciència, medicina i avanços tecnològics. La lluita contra epidèmies i pandèmies. Racionalisme i empirisme en l'explicació de la realitat enfront de les supersticions.

C. Compromís cívic

- Dignitat humana i drets universals. Convenció sobre els Drets del Nen.
- Alteritat: respecte i acceptació de l'altre. Comportaments no discriminatoris i contraris a qualsevol actitud segregadora.
- Igualtat de gènere. Manifestacions i conductes no sexistes.
- Interès davant els reptes i problemes d'actualitat en l'entorn de les Illes Balears i en l'entorn global.
- Les xarxes socials. Seguretat i prevenció davant els regs i perills de l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- Convivència cívica i cultura democràtica. Incorporació i implicació en la societat civil. Participació en projectes comunitaris.
- Consciència ambiental. Respecte, protecció i cura dels éssers vius i del planeta.
- Conservació i defensa del patrimoni històric, artístic i cultural de les Illes Balears i de l'entorn global.

- Solidaritat, empatia i accions de suport a col·lectius en situacions de pobresa, vulnerabilitat i exclusió social.
- Identificació i gestió de les emocions i la seva repercussió en comportaments individuals i col·lectius.
- Cicles vitals, ús del temps lliure i hàbits de consum. Diferències i canvis en les formes de vida en les societats actuals i en les del passat.
- La contribució de l'Estat i les seves institucions a la pau, a la seguretat integra ciutadana i a la convivència social.
- Ciutadania europea. Idees i actituds en el projecte de construcció d'una identitat comuna. La seguretat i la cooperació internacional.
- Seguretat viària i mobilitat segura, saludable i sostenible.

CURSOS TERCER I QUART

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Elaborar continguts propis en diferents formats, mitjançant aplicacions i estratègies de recollida i representació de dades més complexes, usant i contrastant críticament fonts fiables, tant analògiques com digitals, del present i de la història contemporània, identificant la desinformació i la manipulació.

1.2. Establir connexions i relacions entre els coneixements i informacions adquirits, elaborant síntesis interpretatives i explicatives, mitjançant informes, estudis o dossiers informatius, que reflecteixin un domini i consolidació dels continguts tractats.

1.3. Transferir adequadament la informació i el coneixement per mitjà de narracions, pòsters, presentacions, exposicions orals, mitjans audiovisuals i altres productes digitals.

Competència específica 2

2.1. Generar productes originals i creatius mitjançant la reelaboració de coneixements previs a través d'eines de recerca que permetin explicar problemes presents i passats de la humanitat a distintes escales temporals i espacials, del local al global, utilitzant conceptes, situacions i dades rellevants.

2.2. Produir i expressar judicis i arguments personals i criteris de forma oberta i respectuosa, fent patent la pròpia identitat i enriquint el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, des d'una perspectiva sistèmica i global.

Competència específica 3

3.1. Realitzar propostes que contribueixin a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, aplicant mètodes i projectes de recerca, incidint en l'ús de mapes i altres representacions gràfiques, així com de mitjans accessibles d'interpretació d'imatges.

3.2 Entendre i afrontar, des d'un enfocament ecosocial, problemes i desafiaments passats, actuals o futurs de les societats contemporànies tenint en compte les seves relacions d'interdependència i ecodependència.

3.3 Utilitzar seqüències cronològiques complexes en les que identificar, comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat, durada, causalitat), utilitzant termes i conceptes específics de l'àmbit de la història i de la geografia.

3.4 Analitzar processos de canvi històric i comparar casos de la història i la geografia a través de l'ús de fonts d'informació diverses, tenint en compte les transformacions de curta i llarga durada (conjuntura i estructura), les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs.

Competència específica 4

4.1. Identificar els elements de l'entorn i comprendre el seu funcionament com un sistema complex per mitjà de l'anàlisi multicausal de les seves relacions naturals i humanes, presents i passades, valorant el grau de conservació i d'equilibri dinàmic.

4.2. Idear i adoptar, quan sigui possible, comportaments i accions que contribueixin a la conservació i millora de l'entorn natural, rural i urbà, a través del respecte a tots els éssers vius, mostrant comportaments orientats a l'assoliment d'un desenvolupament sostenible d'aquests entorns, i defensant l'accés universal, just i equitatiu als recursos que ens ofereix el planeta.

Competència específica 5

5.1. Conèixer, valorar i exercir responsabilitats, drets i deures i actuar en favor del seu desenvolupament i afirmació a través del coneixement del nostre ordenament jurídic i constitucional, de la comprensió i posada en valor de la nostra memòria democràtica i dels aspectes fonamentals que la conformen, de la contribució dels homes i dones a aquesta, i la defensa dels nostres valors constitucionals.

5.2. Reconèixer moviments i causes que generin una consciència solidària, promoguin la cohesió social, i treballin per a l'eliminació de la desigualtat, especialment la motivada per qüestió de gènere, i per al ple desenvolupament de la ciutadania, mitjançant la mobilització de coneixements i estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes.

Competència específica 6

6.1. Rebutjar actituds discriminatòries i reconèixer la riquesa de la diversitat, a partir de l'anàlisi de la relació entre els aspectes geogràfics, històrics, ecosocials i culturals que han conformat la societat globalitzada i multicultural actual, i del coneixement de l'aportació dels moviments en defensa dels drets de les minories i en favor de la inclusivitat i la igualtat real, especialment de les dones.

6.2. Contribuir al benestar individual i col·lectiu a través del disseny, exposició i posada en pràctica d'iniciatives orientades a promoure un compromís actiu amb els valors comuns, la millora de l'entorn i el servei a la comunitat.

Competència específica 7

7.1. Reconèixer els trets que van conformant la identitat pròpia i dels altres, la riquesa de les identitats múltiples en relació amb diferents escales espacials, a través de la recerca i l'anàlisi dels seus fonaments geogràfics, històrics, artístics, ideològics i lingüístics, i el reconeixement de les seves expressions culturals.

7.2. Conèixer i contribuir a conservar el patrimoni material i immaterial comú, respectant els sentiments de pertinença i adoptant compromisos amb principis i accions orientades a la cohesió i la solidaritat territorial de la comunitat política, els valors de l'europèisme i de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Competència específica 8

8.1. Adoptar un paper actiu i compromès amb l'entorn, d'acord amb aptituds, aspiracions, interessos i valors propis, a partir de l'anàlisi crítica de la realitat econòmica, de la distribució i gestió del treball, i l'adopció d'hàbits responsables, saludables, sostenibles i respectuosos amb la dignitat humana i la d'altres éssers vius, així com de la reflexió ètica davant els usos de la tecnologia i la gestió del temps lliure.

8.2 Reconèixer les iniciatives de la societat civil, reflectides en associacions i entitats socials, adoptant actituds de participació i transformació en l'àmbit local i comunitari i a través de les relacions intergeneracionals.

Competència específica 9

9.1. Interpretar i explicar de forma argumentada la connexió d'Espanya amb els grans processos històrics de l'època contemporània, valorant el que han suposat per a l'evolució i assenyalant les aportacions dels seus habitants al llarg de la història, així com les aportacions de l'Estat, les seves institucions i les Illes Balears a la cultura europea i mundial.

9.2 Contribuir a la consecució d'un món més segur, just, solidari i sostenible, a través de l'anàlisi dels principals conflictes del present i el reconeixement de les institucions de l'Estat i de les associacions civils que garanteixen la seguretat integral i la convivència social, així com els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat, la cooperació, la sostenibilitat, els valors democràtics i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Sabers bàsics

A. Reptes del món actual

- Objectius de Desenvolupament Sostenible. Emergència climàtica i sostenibilitat. Relació entre factors naturals i antròpics en la Terra. Globalització, moviments migratoris i interculturalitat. Els avanços tecnològics i la consciència ecosocial. Conflictes ideològics i culturals.
- Societat de la informació. Cerca, tractament de la informació, ús de dades en entorns digitals i avaluació de la fiabilitat de les fonts. El problema de la desinformació. Ús específic del lèxic relatiu als àmbits històric, artístic i geogràfic.
- Cultura mediàtica. Tècniques i mètodes de les Ciències Socials: anàlisi de texts, interpretació i elaboració de mapes, esquemes i síntesis, representació de gràfics i interpretació d'imatges a través de mitjans digitals accessibles. Tecnologies de la informació geogràfica.
- El global i el local. La recerca en Ciències Socials, l'estudi multicausal i l'anàlisi comparada de l'espai natural, rural i urbà, la seva evolució i els reptes del futur. Anàlisi i interpretació de conceptes espacials: localització, escala, connexió i proximitat espacial.
- Estructures econòmiques en el món actual, canvis en els sectors productius i funcionament dels mercats. Dilemes i incerteses davant el creixement, l'ocupació i la sostenibilitat. La balearització.
- Geopolítica i principals conflictes en el present. Genocidis i crims contra la humanitat. Guerres, terrorisme i altres formes de violència política. Aliances i institucions internacionals, mediació i missions de pau. Ingerència humanitària i Justícia Universal.
- Desigualtat i injustícia en el context de les Illes Balears i en el context global. Solidaritat, cohesió social i cooperació per al desenvolupament.
- Igualtat de gènere i formes de violència contra les dones. Actituds i comportaments sexistes.
- Diversitat social, cultural i de gènere. Migracions, multiculturalitat i mestissatge en societats obertes. Noves formes d'identificació cultural.

B. Societats i territoris

- Mètodes de recerca en l'àmbit de la Geografia i de la Història. Metodologies del pensament històric i del pensament geogràfic.

- Les fonts històriques com a base per a la construcció del coneixement sobre el passat contemporani. Contrast entre interpretacions d'historiadors.
- Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat i durada.
- Consciència històrica. Elaboració de judicis propis i argumentats davant problemes d'actualitat contextualitzats històricament. Defensa i exposició crítica dels mateixos a través de presentacions i debats.
- La transformació política dels éssers humans de la servitud a la ciutadania. Transicions, revolucions i resistències: permanències i canvis en l'època contemporània. La conquesta dels drets individuals i col·lectius en l'època contemporània. Origen, evolució i adaptació dels sistemes liberals a Espanya i en el món a través de les fonts.
- Relacions multicausals en la construcció de la democràcia i els orígens del totalitarisme: la lluita per la llibertat, la igualtat i els drets humans. L'acció dels moviments socials en el món contemporani. Processos d'evolució i involució: la perspectiva emancipadora de la interpretació del passat.
- Interpretació del sistema capitalista des dels seus orígens fins a l'actualitat. Colonialisme, imperialisme i noves subordinacions econòmiques i culturals.
- La transformació humana del territori i la distribució desigual dels recursos i del treball. Evolució dels sistemes econòmics, dels cicles demogràfics, de les maneres de vida i dels models d'organització social. La lluita pels drets laborals i socials: l'estat del benestar.
- Les relacions internacionals i estudi crític i comparatiu de conflictes i violències de la primera meitat del segle XX. L'Holocaust.
- Els fonaments geoestratègics des de la segona meitat del segle XX fins a l'actualitat, la política de blocs, els conflictes de la descolonització i el nou ordre mundial. El paper dels organismes internacionals.
- L'Estat espanyol davant la modernitat. Estratègies per a la identificació dels fonaments del procés de transformació de l'Estat espanyol contemporània i contextualització i explicació dels aspectes polítics, econòmics, socials i culturals en la formació d'una identitat multicultural compartida.
- Les formacions identitàries: ideologies, nacionalismes i moviments supranacionals. Ciutadania europea i cosmopolita.
- Interpretació del territori i del paisatge. De l'èxode rural a la concentració urbana. El repte demogràfic a Espanya i a les Illes Balears. El problema de la despoblació rural i la massificació. Ordenació del territori i transformació de l'espai a les Illes Balears. La petjada humana i la protecció del medi natural.
- L'acció dels moviments feministes i sufragistes en la lluita per la igualtat de gènere. Dones rellevants de la història contemporània.
- Les transformacions científiques i tecnològiques. Dimensió ètica de la ciència i la tecnologia. Canvis culturals i moviments socials. Els mitjans de comunicació i les xarxes socials.
- El naixement de les noves expressions artístiques i culturals contemporànies i la seva relació amb les arts clàssiques. La diversitat cultural en el món actual. Respecte i conservació del patrimoni material i immaterial.

- El procés de construcció europea. Integració econòmica, monetària i ciutadana. Les institucions europees. El futur d'Europa.
- La llei com a contracte social. De la Constitució de 1812 a la Constitució de 1978. Ordenament normatiu autonòmic, constitucional i supranacional com a garant del desenvolupament de drets i llibertats per a l'exercici de la ciutadania.
- La memòria democràtica a les Illes Balears. Experiències històriques doloroses del passat recent i reconeixement i reparació a les víctimes de la violència. El principi de Justícia Universal.

C. Compromís cívic local i global

- Dignitat humana i drets universals. Declaració Universal dels Drets Humans.
- Diversitat social i multiculturalitat. Integració i cohesió social.
- Responsabilitat ecosocial. Compromís i acció davant els Objectius del Desenvolupament Sostenible. La joventut com a agent de canvi per al desenvolupament sostenible.
- Implicació en la defensa i protecció del medi ambient. Acció i posició davant l'emergència climàtica.
- Ciutadania ètica digital. Nous comportaments en la societat de la informació.
- Compromís cívic i participació ciutadana. Mediació i gestió pacífica de conflictes i suport a les víctimes de la violència i del terrorisme.
- Servei a la comunitat. La corresponsabilitat en les cures. Les relacions intergeneracionals. La responsabilitat col·lectiva i individual. L'associacionisme i el voluntariat. Entorns i xarxes socials.
- El patrimoni com a bé i com a recurs. Posada en valor, difusió i gestió de la riquesa patrimonial de les Illes Balears.
- Cohesió social i integració. Mesures i accions en favor de la igualtat i de la plena inclusió.
- La igualtat real de dones i homes. La discriminació per motiu de diversitat sexual i de gènere. La conquesta de drets en les societats democràtiques contemporànies.
- Institucions de l'Estat i de l'àmbit autonòmic de les Illes Balears que garanteixen la seguretat integral i la convivència social. Els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat i la cooperació internacional.
- Les emocions i el context cultural. La perspectiva històrica del component emocional.
- Ocupació i treball en la societat de la informació, aprenentatge permanent i al llarg de tota la vida.
- Els valors de l'uropeisme. Fórmules de participació en programes educatius europeus.

